

КРІЗЬ ЗАВІСУ МОВЧАННЯ – ДІТИ ПРО ЖИТТЯ В ОКУПАЦІЇ

В 2014 році Російська Федерація розпочала збройну агресію проти України. Сьогодні більше 1,6 мільйона дітей живуть в окупації. Діти, які лишаються непомітними та непочутими.

В той же час ці діти щоденно знаходяться під тиском, зазнають індоктринації та мілітаризації. Російська Федерація (РФ) систематично намагається знищити їх українську громадянську ідентичність. Під час уроків та в позакласний час дітей закликають підтримувати війну, яку веде РФ проти України та пов'язати своє життя після закінчення школи зі збройними силами РФ.

Але про що думають та що говорять ці діти?

Цією виставкою ми хочемо дати голос дітям, в яких різний досвід окупації. Хтось потрапив в окупацію 11 років тому, а хтось 3 роки тому. Комусь вдалось виїхати, а хтось продовжує жити на окупованих територіях. Ці діти з різних міст та регіонів. Частина слів передали вчителі українських шкіл (дякуємо онлайн-школі SchoolToGo), які одні з небагатьох, хто продовжує тримати прямий зв'язок з дітьми в окупації. Так як, на жаль, через страх діти бояться напряду говорити ще з кимось.

В цій виставці змінені імена та зазначені лише регіони. Оскільки з міркувань безпеки ми не можемо називати справжні імена та міста звідки діти.

Кожна історія про особистий досвід життя під окупацією. Про дитинство, яке вкрала Російська Федерація. Про дитинство, яке ми маємо їм повернути.

British Embassy
Kyiv

Видання цієї виставки «Крізь завісу мовчання – діти про життя в окупації» стало можливим завдяки фінансовій підтримці Уряду Великої Британії в рамках проекту «Шлях вперед: закладаючи основи для спільного майбутнього», який виконує ЦГП «Альменда». Погляди, висловлені в цій публікації, належать авторам і можуть не збігатися з офіційною позицією Уряду Великої Британії.

Центр громадянської просвіти «Альменда» (ЦГП «Альменда») – громадська організація, зареєстрована в Ялті 2011 року. До 2014 року пріоритетним напрямом діяльності організації була просвіта у сфері прав людини. В 2014 році через окупацію Криму організація вимушена була переїхати до Києва. Наразі пріоритетні напрями діяльності організації – забезпечення систематичного збору точних, своєчасних, перевірених даних щодо брутальних порушень стосовно дітей в ситуаціях збройного конфлікту.

Масштаби

більше

1 600 000*

дітей віком від 0 до 18 років проживає на тимчасово окупованих територіях України

Щонайменше

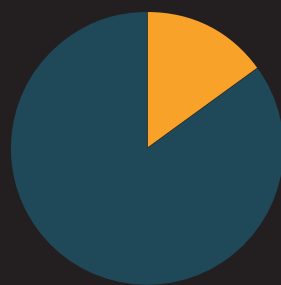
590 900

дітей навчаються в школах на окупованих територіях, які були переведені на російські стандарти.

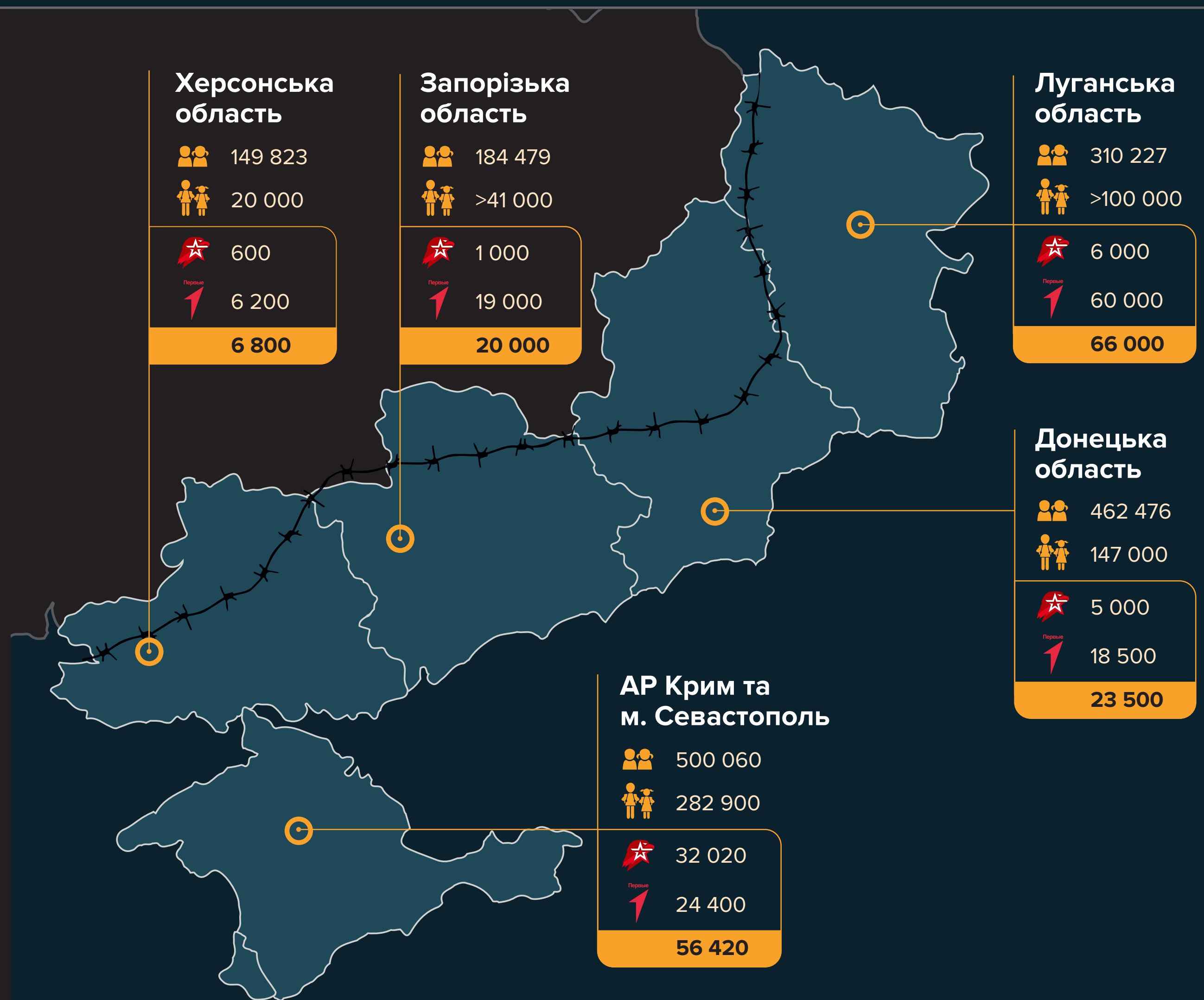
1988*

шкіл знаходиться на ТОТ

це майже **14 %** у порівнянні до кількості шкіл на території підконтрольній Україні.

*У зв'язку із обмеженим доступом до окупованих територій, статистична інформація взята з відкритих джерел та статистичних даних Російської Федерації. Реальна кількість може відрізнятись.

Щонайменше

172 720

дітей залучено до молодіжних рухів «Юнармія» та «Двіженіє первих», які спрямовані на мілітаризацію та індоктринацію дітей.

ДІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЩОНАЙМЕНШЕ Є ПОРУШЕННЯМИ

Конвенції про права дитини, а саме:

Статті 8

“...право дитини на збереження індивідуальності, включаючи громадянство.”

Статті 14

“...про права дитини на свободу думки, совісті та релігії.”

Статті 29

“Освіта дитини має спрямовуватися на:
....(d) підготовку її до свідомого життя у вільному суспільстві в дусі розуміння, миру, терпимості, рівноправності чоловіків і жінок та дружби між усіма народами, етнічними, національними та релігійними групами, а також особами з корінного населення.”

Загальної декларації прав людини, а саме:

Статті 26

“2. Освіта повинна бути спрямована на повний розвиток людської особи і збільшення поваги до прав людини і основних свобод. Освіта повинна сприяти взаєморозумінню, терпимості і дружбі між усіма народами, расовими або релігійними групами і повинна сприяти діяльності Організації Об’єднаних Націй по підтриманню миру.

3. Батьки мають право пріоритету у виборі виду освіти для своїх малолітніх дітей.”

Конвенції про захист цивільного населення під час війни (Четверта Женевська Конвенція), а саме:

Статті 50

“Окупаційна держава...за будь-яких обставин не повинна змінювати їхнього (прим. дітей) громадянського статусу або вносити їх до списків підконтрольних їй формувань або організацій.”

Лариса, мама *Лариса, мама*
востаннє в мережі: недавно

Розкажіть, якщо можете, як там у вас з навчанням?

В російській школі навчатися примушують. Погрожують службою у справах дітей, до того ж примушують отримувати російське громадянство. Українське свідоцтво про народження у нас вже забрали. Далі схема, пов'язана з медициною. Щоб мати медичну допомогу — треба отримати поліс. А щоб його отримати — треба отримати російське громадянство. Школа має охорону, заходити батькам до школи заборонено, діти впродовж дня не можуть виходити зі школи.

Чи перевіряють телефони у дітей?

Погрожували перевіряти телефони в дітей, але поки не було такого. Проте вимагали вивчити гімн Росії та ЛНР. Нам пощастило, в той час ми хворіли.

Також по три-чотири години на тиждень в школі уроки “внеурочной деятельности”. Це може бути все, що завгодно. Те, що в Україні дитина обирає сама за здібностями й бажанням — тут обирають замість дитини.

Можливо поки не будете навчатися в українській школі, бо це небезпечно?

Ми продовжуємо навчатися в українській школі, бо Луганщина — це Україна і ми віримо та сподіваємося, що наш край повернеться додому — в Україну.

З переписки класного керівника онлайн-школи SchoolToGo з мамою учня з тимчасово окупованої території Луганської області.

Олена Степанівна, учні з
востаннє в мережі: недавно

Добрий день, Олено! Є новини про ваших учнів, що залишились там?

Доброго дня 🙌

Так, з неприємного...

Ось на тижні у одного учня, який вимушений ходити до російської школи, вчителька-колаборантка знайшла в телефоні інформацію, що він навчається у нас онлайн. Маму викликали до школи, росіяни при цьому теж були. У хлопця стався нервовий зрив. 😞

З листування з вчителькою, яка викладає в дистанційній українській школі, в тому числі для дітей з тимчасово окупованих територій Запорізької області.

Андрій

востаннє в мережі: давно

Привіт Андрію. Ти як?

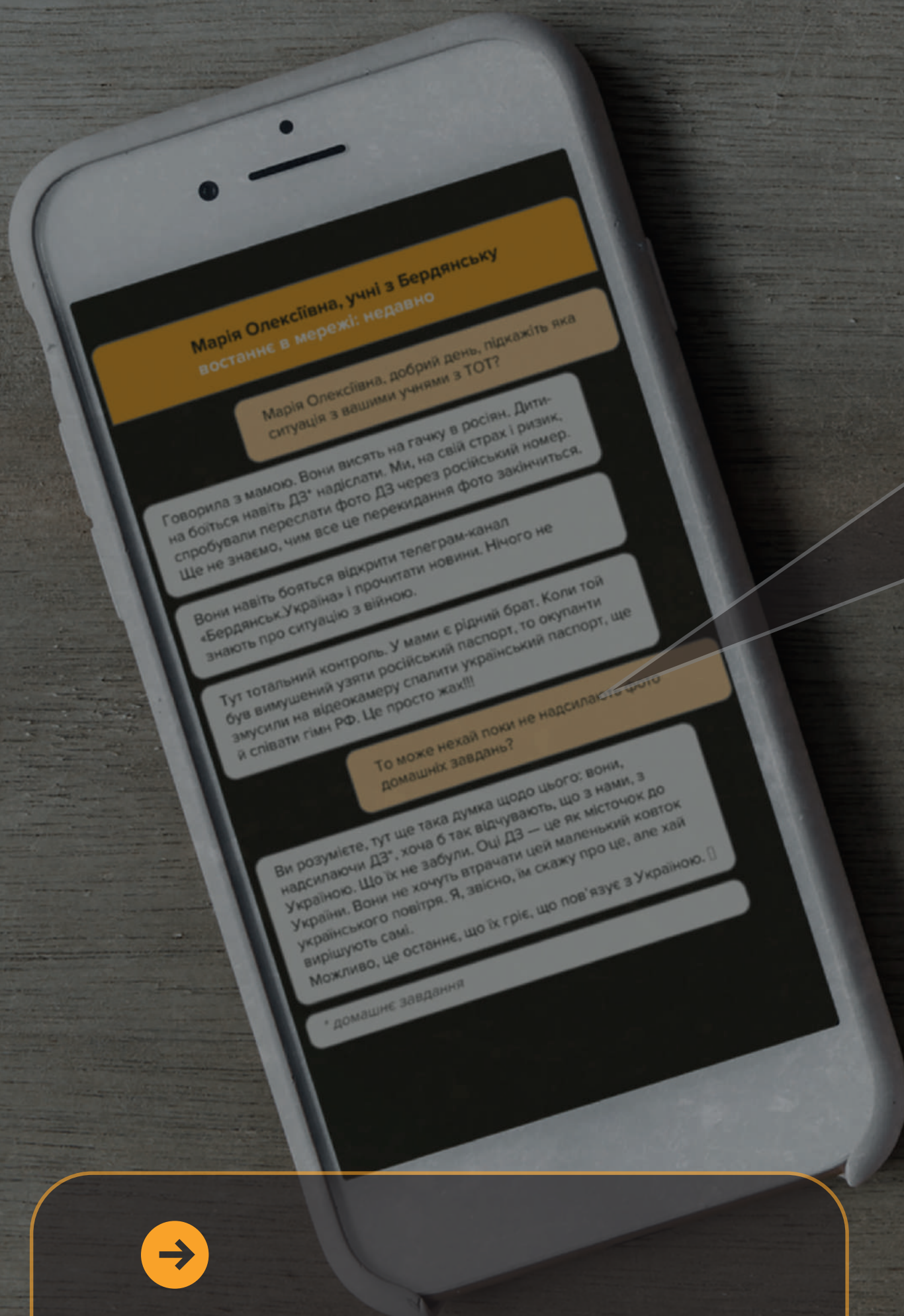
Якщо чесно, то вже не можу сидіти півроку в страху, оточеному чотирма стінами. Я дуже скучив за минулим, своїми однокласниками, шумом в коридорах, криками вчителів та витівками інших. Раніше мені здавалося, що жити було й так дуже тяжко, але тепер розумію, що всі ці події – рай, порівняно з сьогоднішнім. Я намагаюся не опускати руки, та й вибору теж небагато, проте в серці все ще є та надія, яка дає мотивацію рухатися далі.

Пиши мені, просто пиши... Я завжди на зв'язку, я з тобою.

Андрій привіт! В тебе все добре?

З листування вчительки з дитиною з окупованого міста в Запорізькій області, яка 6 місяців не виходила з дому, щоб її не ідентифікували та не забрали до російської школи. Але дитину все-таки знайшли, зараз вона вимушена ходити до російської школи, і паралельно таємно навчається дистанційно в українській школі.

З листування з вчителькою про учня з окупованого міста в Запорізькій області, який вимушений ходити до російської школи, але паралельно продовжує навчання в українській онлайн-школі.

Марія Олексіївна, *учні з Бердянська*
востаннє в мережі: недавно

Марія Олексіївна, добрий день, підкажіть яка ситуація з вашими учнями з ТОТ?

Говорила з мамою. Вони висять на гачку в росіян. Дитина боїться навіть ДЗ* надіслати. Ми, на свій страх і ризик, спробували переслати фото ДЗ через російський номер. Ще не знаємо, чим все це перекидання фото закінчиться.

Вони навіть бояться відкрити телеграм-канал «Бердянськ.Україна» і прочитати новини. Нічого не знають про ситуацію з війною.

Тут тотальний контроль. У мами є рідний брат. Коли той був вимушений узяти російський паспорт, то окупанти змусили на відеокамеру спалити український паспорт, ще й співати гімн РФ. Це просто жах!!!

То може нехай поки не надсилають фото домашніх завдань?

Ви розумієте, тут ще така думка щодо цього: вони, надсилаючи ДЗ*, хоча б так відчують, що з нами, з Україною. Що їх не забули. Оці ДЗ — це як місточок до України. Вони не хочуть втрачати цей маленький ковток українського повітря. Я, звісно, їм скажу про це, але хай вирішують самі.
Можливо, це останнє, що їх гріє, що пов'язує з Україною.

** домашнє завдання*

Вчителька - Катерина Михайлівна
востаннє в мережі: недавно

Добрий день! Як ситуація з вашою ученицею, яку нещодавно забрали в російську школу?

Не дуже. Була розмова у зумі тет-а-тет, бо вона зайшла першою. Запитала у неї чи важко там. Ледь стримуючи сльози вона відповіла: «Дуже важко».

Не розпитувала, бо розумію, що буде плакати, не зможе бути на уроці.

Тримайтесь!

З листування з вчителькою, яка викладає онлайн дитині з окупованого міста Запорізької області. Дитина в 5 класі навчалась тільки в українській онлайн-школі. Але потім про це стало відомо окупаційній владі. Тепер дитина вимушена ходити до російської школи. Коли там немає занять або дитина хворіє, виходить на ZOOM дзвінки в українську онлайн-школу.

Аліна

востаннє в мережі: недавно

Аліна, добрий вечір. Можу тебе попросити розповісти про життя та навчання в окупації? Як відчуваєш?

Добрий вечір. Спробую. Але, оскільки я живу в окупації з 7 років, мені складно охарактеризувати життя поза цим простором — я його практично не бачила. У 2014-му році ми просто продовжили ходити в ту ж школу, що і до війни. Я, до речі, не впевнена, в якому саме році наша школа перейшла на російську, здається, у 2016 чи 2017. Тоді нам продовжували викладати українську раз в тиждень... з часом і це зникло. Знову ж таки, до повномасштабного вторгнення, я і не бачила інших варіантів.

А зараз я вимушена це робити, щоб не викликати підозр.

Навчання в російській школі — це щось сумбурне й гидке. Щопонеділка на першому уроці проходять «Розмови про важливе», де дітей вчать «любить родину», «цінувати традиційні сімейні цінності» й, звісно, «пам'ятати про єдність народів». Перші 5 уроків ми вчимося очно, потім повертаємося додому і ще 2-3 уроки опрацьовуємо дистанційно. Все навчання, звісно що проходить російською.

З переписки класного керівника онлайн-школи SchoolToGo з учнем з тимчасово окупованої території Донецької області.

Давид

востаннє в мережі: недавно

Привіт, Давид. Як ти там??

Добрий день!

Чесно, важко, немає друзів, та тих, з ким можна поговорити вживу. Мені дуже сумно, коли я виглядаю зранку у вікно, та бачу мою рідну школу з російським прапором, та одночасно радує те, що мене туди не забрали.

Я дуже радий, що ходжу в українську школу, та навчаюсь рідній мові і традиціям. Я дуже вірю що я це переживу...

З переписки класного керівника онлайн-школи SchoolToGo з учнем з окупованого міста Запорізької області.

Айше

востаннє в мережі: недавно

Мені було 14, коли в моєму місті і в багатьох інших стали проводити агітації за приєднання Криму до Росії. Моєму дитячому розуму було не зрозуміти, як можна народитися, жити в одній країні, а потім навіщось «відділятися». Адже Батьківщину не вибирають! Далі почалося жахиття: у школі вчителі стали замість уроків проводити лекції на тему «як прекрасно жити в Росії».

Як моторошно все це згадувати....

У мене було, коли за однакову правильну кількість виконаних завдань за самостійну роботу я отримувала менше балів, ніж моя сусідка. Як так? А все просто. По-перше я кримська татарка. По-друге, у школі знали про мою проукраїнську позицію. А значить нічого дивного, що за це можна і бали знизити.

Тільки зараз я розумію, який слід залишили ці події в мені і як вони вплинули на моє сприйняття. У зв'язку з цим у мене багато проблем, з якими я намагаюся справлятися, але це, правда, дуже важко.

Але ж мені було 14, коли почалася окупація, що ж буде з дітьми, яким тоді було 12, 8, 6...

З листування з дівчинкою з окупованого Криму, яка після завершення школи в Криму змогла вступити в заклад вищої освіти України.

Анна

востаннє в мережі: недавно

«К нам сегодня в школу приходили военные, показывали нам автоматы и давали подержать гранаты» – вот такое рассказывает мой ребенок про учебу в школе....

З переписки з мамою учениці 2 класу з окупованого Криму. За словами мами дівчинки на зустрічі були російські військові після реабілітації, які втратили кінцівки. Також школярів просять зібрати «допомогу» учасникам так званої «СВО», батькам кажуть яку суму вони повинні здати. Школярам на уроках дають завдання намалювати малюнок на тему «СВО» та написати лист солдату. Не відпускати дитину в школу неможливо.

Маша, учениця 11 класу
востаннє в мережі: недавно

Маша привіт. Як твої справи? Зможеш розповісти про навчання в російській школі?

Добрий день! Дякую, справи більш-менш.

Тут, в російській школі нас примушують навчатися. Якщо ти пішов зі школи і нікуди не вступив – до тебе приходять «органи опекі» і питають, чим ти займаєшся. Не вчитися до 18 років не можна по закону.

А як проходить навчання?

Більшість, напевно 95% вчителів – проросійські. Пряма усі майже. У нас в школах можуть бути кабінети «історії отечества», плити на вході з обличчями мертвих солдатів, до нас приходять солдати, що вчилися в нашій школі. Яюсь так...

З переписки класного керівника онлайн-школи SchoolToGo зі старшокласницею з тимчасово окупованого Криму.

Олена, учениця 10-а класу
востаннє в мережі: недавно

Добрий день, Оленка. Плануємо зробити вітання на сайті школи й у фейсбуці переможців олімпіад та конкурсів. Тому хочемо тебе запитати, чи безпечно буде опублікувати твоє фото? Порадься з мамою і напиши мені, будь ласка.

Добрий день, на жаль, не можна. Я дуже сильно хочу, але є недобросовісні люди, які можуть потім цю інформацію донести

Я зрозуміла, добре. То прізвище також не згадувати? Можемо написати, що Олена, учениця 10-А класу, посіла III місце ...або навіть без імені

Якщо можна взагалі не згадувати прізвища та ім'я. Просто хай буде учениця 10-А класу

Я розумію...

З переписки класного керівника онлайн-школи SchoolToGo 3 переписки вчителя української школи з ученицею з тимчасово окупованої території Херсонської області.

ГРАМОТА

Мама *Андрієнко Максим*
востаннє в мережі: недавно

Добрый вечер! Мне нужен хоть какойнибудь подтверждающий документ что ребенок окончил 4 класс и был переведен в 5 класс. Хотя бы табель*.

Добрый вечер) Ви поведете дитину в школу?

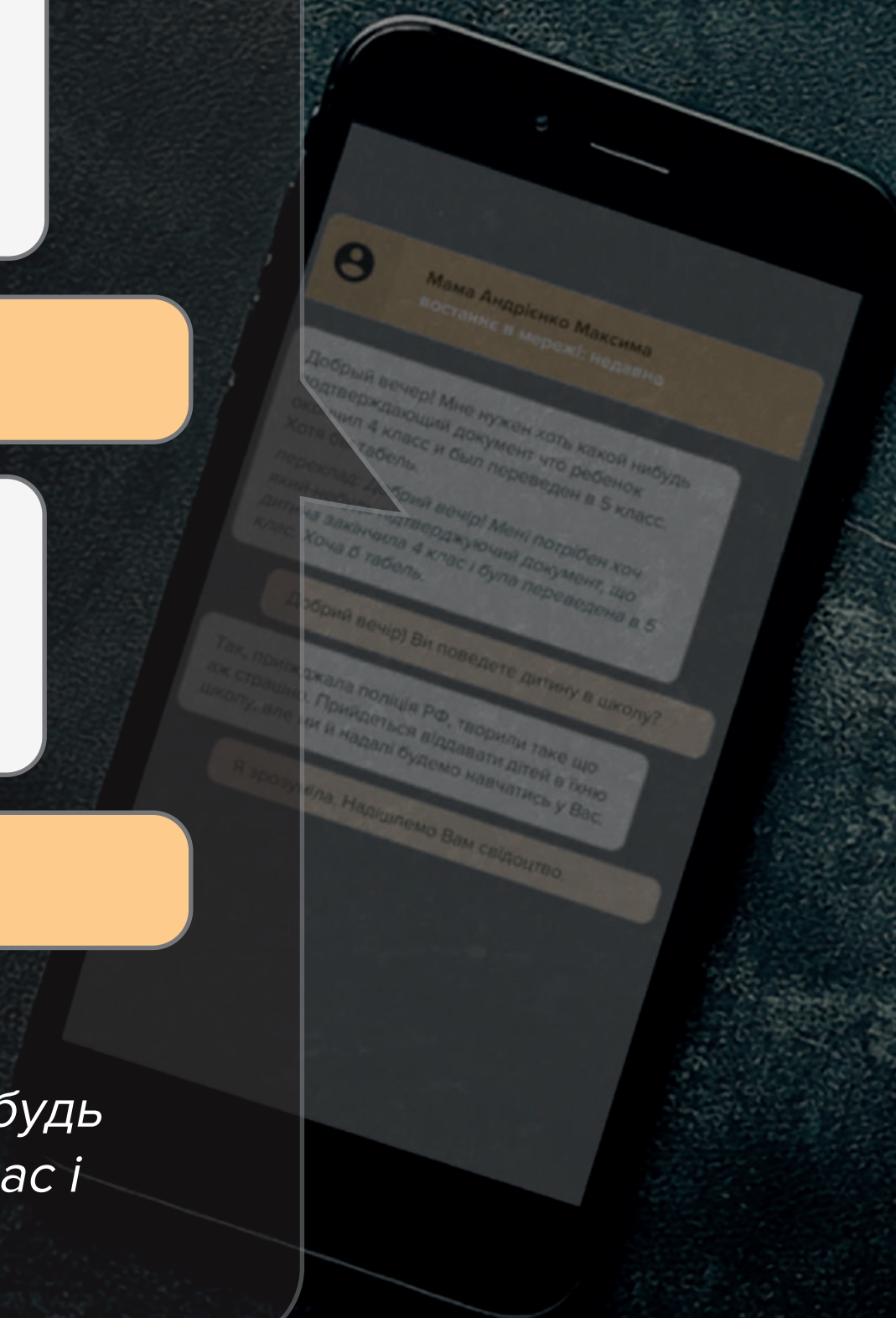
Так, приїжджала поліція РФ, творили таке що аж страшно. Прийдеться віддавати дітей в їхню школу, але ми й надалі будемо навчатись у Вас.

Я зрозуміла. Надішлемо Вам свідоцтво.

**переклад: Добрий вечір! Мені потрібен хоч який-небудь підтверджуючий документ, що дитина закінчила 4 клас і була переведена в 5 клас. Хоча б табель.*

3 переписки вчителя української школи з мамою учня з тимчасово окупованої території Херсонської області.

Мама Сергія клас
востаннє в мережі: **недавно**

РОЗКЛАД УРОКІВ для учнів 9-Б класу. II
СЕМЕСТР.

Добрий вечір. Сергій поїхав до бабусі, трішки
треба перечекати, поки перевірки пройдуть.
Я їм відправлю розклад, завдання буду також
пересилати.

Повідомили, що хто не відвідує школу, будуть
відправляти до Криму, а можливо й далі. Ми
вирішили його “заховати”.

З переписки вчителя української школи з
мамою учня з тимчасово окупованої території
Херсонської області.

Єгор 11 клас
востаннє в мережі: недавно

Єгор, вітання! Як ти? Можеш поділитись своєю історією навчання в російській школі?

Вітання. Так звісно.

Ми переїхали з Києва до Севастополя до бабусі — вона потребувала догляду. У школі все було російською. Спочатку все здавалося нормальним, але після початку повномасштабної війни все змінилось.

Однокласники почали знущатися, кидали фрази типу: «Уезжайте отсюда!»

Було важко, я не витримав і попросив батьків перевести мене. Ми знайшли єдиний вихід: батьки «дістали» довідку, що я навчаюсь в іншій школі, і забрали мої документи.

Тепер я в українській онлайн-школі. Нікого зі старих однокласників не бачу, вчителі роблять вигляд, що не впізнають мене. Дехто з вчителів раніше прямо казав: «Краще б ви поїхали назад в Україну.»

Дуже важко відчувати себе чужим у своєму класі. Але я знаю, хто я. І знаю, де мій дім.

З переписки класного керівника онлайн-школи SchoolToGo з учнем з тимчасово окупованого міста Севастополь.

З переписки
ЦГП “Альменда”
з випускницею
з тимчасово
окупованого Криму.

Надія

востаннє в мережі: недавно

Можеш розказати як ти прийняла рішення
поступати в український університет?

Чесно, я десь із 13 років вже хотіла виїхати
з Криму. Мені просто подобається Україна,
тому я вирішила, що колись поїду вступати в
український університет.

Хвилююсь щодо іспитів. Щось я знаю зі
шкільної програми, бо до 2014 року ми вивчали
українську мову, щось вивчила по посібникам,
що привіз мій знайомий, бо тут посібники не
купиш. Тому, я більш впевнена в мові, ніж в
історії України.
Історію я погано знаю.

Знайти та зберігати підручники з історії України
в Криму важко та небезпечно.

Ніхто зі знайомих не знає, що я готуюся до
іспитів.